

„קורות אנוש חמים“

מאת נח פמור

ולתק את כבליה, אך הילדים חיו בה כאילו העול כבר הוסר והכבלים כבר ניתקו. כאילו שלטה אידיליה בכל, ואל אידיליה זאת חזר המשורר מדי פעם בפעם בנענועים כלביתו... כל צרה עממית נראתה אז בכונה כשלב לגאולה, עד שבא המשבר והנוער קיבל עליו את העול. מכאן חליפות שלווה וריגשה בשירתו. ב„אור על מימי גינוסר“ רעננים יותר מדי הרשמים ורענן מאד הרועם אותם, התיאורים סיפוריים, לא התהווה עדיין מרחק, והמתקרב יותר מדי לקיר אינו רואה את כולו. יקרים לו הפרטים. גם הפרטים, שאינם נחפזים לקניין הכללי. מתאר הוא יפה אהבה כלילת אמונה ותום, מתרסק בצניעות על העבר, גם צופה לנבכי העתידות, אך מגעיו זהירים ועדינים ושפתו קלה וצלילו צלול. רבים משוררי זמננו, שמתנתם איננה נקלה שם, כמי שמגיש קופסת־שי נעולה ללא מפתח, אך שירתו של שלו נקלטת יפה ומשפיעה. בינתיים מתפרסמים שירים חדשים שלו (כמו „חמלקרת משביע בניו“ ב„דבר“) ומתהווה רושם שהנוד המגמחי גובר בשירתו; האם בזאת בעיקר תהיה עליתו?

יצירתו הפיוטית של יצחק שלו היא עדיין בראשיתה ואין לנחש הסתעפויות, שגשוג ונטיות הצפויות לה. אפשר שסמויות חן גם מעיני המשורר עצמו. לפי שלפנינו משתלמות על שיר רחוק חווית ילדות ונעורים, וקרובים לו זמנות ילדות מכיוון שהם־הם השיר שים ההבויים שבלעדיהם לא חיתכן הצמרת. משחקים וצעצועי־ילדות, זכר רונות גן־הילדים על מלכותו ונסיכותו החיים בעולם האגדה והדמיון, שמאס־שירים את הבלתי־אפשרי, אהבות־ילדות תמימות, אהבות נעורים חולפות, ואהבה אינטימית ללא־הלוף־עולמית למשפחה — הורים, בנים ובני בנים — כל אלה מוצאים להם בכואה קוסי פת בשירתו. אך למרות התנגדותו של המשורר למגמתיות בספרות, הריהו פגמתי בשירתו, אלא שקולי מוסג ומ־דוכן. יש שירים המוקדשים לבעיות מדיניות המטרידות אותו ויש שיזכיר כבודך אגב, יחסו ותביעותיו. המשורר הלידי השלום, העוסק בזכרונות ילדות ונעורים, משפחה ומולדת רוגעת, נאבק במשורר הפוליטי המיצר צעדיו בשעה שכבר נוצרה שירה פוליטית גאונית בעודו בנעוריו, בעצם מערבל המאבק המדיני והאימה להישגים לאומיים והיא נוצרת יום־יום בתנופה עצומה. יצחק שלו מדהה את הצבעים, אינו תובע בעוז אלא מזכיר, אינו משמיע את הסערה אלא את הדיה בלבד והופך גם אותה לשורה לירית משוככת:

„אוי לעיר אין דרום לה,

לעיר אין צפון,

לעיר ששכלה פאתי מזרח“ —

קורא הוא והשורות עושות רשמן בלבבות, אך הטון הוא לעת־עתה מינורי, ושמש המשתקפת בכריכה אינה מסנ־וורת עוד. מתפלל הוא לבניינים אשר ייתנו, לבניינים שכל קמרון יהיה בהם „כשמיים קמנים“, וגם את הטפחו נותן הוא בצורה של אהבה סודבת. אין לכת־עצה חריפות ביטוי ואין „גבוהה“ גבוהה“. המתכוון לרבים מדבר בלשון המובנה לרבים.

ילידי המולדה בעודה שבויה כולה זיא חיה בילדותו באילוחיה של מולדת חת הפסיה, כי דור־ההורים העלים מבניו — עד כמה שאפשר היה — כל ספק, הילדים נועדו או לעורר את העם בשלימות אמונתם התמימה, תקוותם ובטחונם ובפיהם הושמו שירי מולדת יציבה. הארץ עמדה להסיר את עולה